Hobeon

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Docent Theater
voltijd

Fontys Hogescholen

De kracht van
kennis.

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870
I www.hobeon.nl
E info@hobeon.nl

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Docent Theater
voltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 34745

Hobéon Certificering
Datum
28 januari 2015
Auditpanel
Drs. G.J. Stoltenborg
L. Clement
H. van den Boom
L. Baaijens
Secretaris
G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1. BASISGEGEVENS 1

2. SAMENVATTING 3

3. INLEIDING 7

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN 9

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL 25

6. AANBEVELINGEN 27

BIJLAGE I Scoretabel 29
BIJLAGE II Opleidingsspecifieke eindkwalificaties 31
BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma 33
BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels 37
BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten 41
BIJLAGE VI Overzicht auditpanel 43

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Docent Theater
registratienummer croho	34745
domein/sector croho	Educatie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education (BEd)
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
onderwijsvorm(en)	competentiegericht onderwijs.
locatie(s)	Tilburg
variant(en)	Voltijd
relevante lectoraten	Kunst en samenleving
datum audit / opleidingsbeoordeling	20 juni en 12 september 2014
contactpersoon	Peter Dictus, Peter.dictus@fontys.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Docent Theater,** voltijd[1]

bron: oktober 2013
peildatum: Fontys Hogeschool voor de Kunsten

instroom (aantal)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
▪ voltijd	42	37	46	30	30	37
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar[2]	2008	2009	2010	2011	2012	2013
▪ voltijd	40%	38%	43%	30%	17%	3%
uit de hoofdfase[3]				2007	2008	2009
▪ voltijd				31%	24%	22%
rendement (percentage)[4]				2006	2007	2008
▪ voltijd				82%	69%	76%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd			22*		11,3	
opleidingsniveau docenten (percentage)[5]			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd			79%	21%	0%	
docent–student ratio[6]						
▪ voltijd			1:9			
contacturen (aantal)[7]			1e jaar	2e jaar	3e jaar	4e jaar
▪ voltijd			35	32	26	27

*exclusief gastdocenten

1 Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012.
2 Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.
3 Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.
4 Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.
5 Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).
6 De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.
7 Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De opleiding leidt op tot het beroep van docent Theater. Dat is een professionele, docerende theatermaker die een ongegradeerde bevoegdheid heeft voor de binnen- en buitenschoolse theater(les)praktijk. De afgestudeerde van de opleiding is werkzaam in het onderwijs, het buitenschools onderwijs, het theater, het bedrijfsleven en in (semi)overheidsinstellingen. De docent Theater opereert vaak als een 'gespecialiseerde allrounder', met een samengestelde beroepspraktijk waarin veel verschillende werkterreinen en werkvormen verenigd zijn.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties
De opleiding heeft haar eigen competenties gerelateerd aan de landelijke vastgestelde eindkwalificaties en uitgewerkt in een eigen competentieset. In deze competentieset is de eigen inkleuring van de opleiding - leren lesgeven én theater maken - duidelijk terug te vinden.
In de competenties van de docent Theater zijn de competenties van de Stichting Beroepskwaliteit Leerkracht (SBL) herkenbaar. Tevens heeft de opleiding een duidelijke koppeling gemaakt van haar competenties met de Dublin Descriptoren om aan te tonen hoe zij het internationaal vastgestelde niveau van een bachelor borgt.
De opleiding acteert aantoonbaar in het educatieve domein en de titel 'bachelor of Education' die studenten krijgen, is passend.

Voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden is met name in de uitwerking van de opleidingscompetentie 'reflectief vermogen en vermogen tot ontwikkeling' veel aandacht, maar ook bij de competenties 'creërend vermogen', 'ambachtelijk vermogen' en 'vakdidactische en kunstpedagogisch vermogen' komt de onderzoekende houding aan bod.
Voor de internationale oriëntatie is geen expliciete aandacht anders dan dat er bij de opstelling van het landelijk competentieprofiel is gekeken naar de internationale eisen aan de bachelor. De opleiding heeft veel contact met Vlaanderen, maar rekent deze Nederlandstalige regio tot de eigen, natuurlijke biotoop.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding over de competenties regelmatig contact onderhoudt met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (educatieve) theaterwerkveld, zoals het kunstvakdocentenopleidingenoverleg (KVDO), studieleidersoverleg, centra voor de kunsten, scholen in de regio, amateurgezelschappen en partners in het professionele theatercircuit, koepelorganisaties als Kunstbalie, Directeuren Overleg Kunsteducatie (DOKe) en het Brabants Kenniscentrum voor Kunst en Cultuur (BKKC).
Het auditteam acht het van belang dat er ook weer structureel overleg is gaan plaatsvinden met de beroepenveldcommissie.

Het auditteam beoordeelt op grond van bovenstaande deze standaard met een 'goed'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving
Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding Docent Theater van Fontys Hogescholen een breed en beroepsgericht programma biedt dat wordt verzorgd door gekwalificeerde docenten met ervaring in het werkveld.
Er is in de opleiding een 'warme biotoop' met zeer betrokken docenten, die ervoor zorgt dat de studenten zich kunnen ontwikkelen tot docent, maker, regisseur. Het is goed dat de opleiding (gast)docenten aantrekt die 'het DNA van de opleiding' al kennen. Daarmee zorgt zij voor continuïteit. Het auditteam acht het echter wenselijk, dat de opleiding ook op zoek gaat naar docenten die met een nieuwe, andere blik naar de opleiding kijken, zodat de opleiding niet te sterk naar binnen gericht raakt. Het auditteam heeft van het management vernomen, dat het momenteel bij vacatures streeft ook docenten van buiten te werven.

Het programma kent een duidelijk opbouw in verschillende niveaus en de opleiding heeft aangetoond dat de programma-opzet alle competenties volledig dekt.

De opleiding besteedt in het programma veel aandacht aan het ontwikkelen van een onderzoekende houding en reflectie. In alle vakken, in projecten als Makersdagen en Hofcultuur en in de verschillende stages in de vier studiejaren is een duidelijke koppeling met de actuele praktijk zichtbaar. Studenten krijgen hierbij de mogelijkheid veel kennis en ervaring op te doen over respectievelijk in de verschillende werkvelden en daardoor de vereiste competenties te ontwikkelen.

Het kunsteducatieve werkgebied waar de opleiding voor opleidt is heel breed. Toch slaagt de opleiding er dankzij haar beroepsgerichte en samenhangende programma in de studenten de benodigde kennis en vaardigheden te laten ontwikkelen.
Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding de 'Kennisbasis bacheloropleiding docent Theater' (2012) nu verder implementeert en voor alle betrokkenen helder maakt welke eigen inkleuringskeuzen en aanpassingen aan de (lokale) actualiteit zij daarbij maakt. Het is eveneens van belang, dat de opleiding in het landelijk overleg met collega-opleidingen haar keuzen monitort en daar waar nodig/gewenst aanpassingen maakt.

Studenten, alumni en werkveld zijn zeer tevreden over het programma. Zij meldden, dat de studenten de skills krijgen die ze nodig hebben in de praktijk en structuur hoe ze hun lessen moeten opbouwen. Cultureel ondernemerschap zou meer aandacht mogen krijgen.

Het auditteam is van oordeel, dat de ruimtelijke en materiële voorzieningen voldoende zijn voor het kunnen uitvoeren van het programma.

Het auditteam komt alles tegen elkaar afwegend tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard. De opleiding kent sterke punten zoals een beroepsgericht en samenhangend programma, ontwikkelen onderzoekende houding, kwaliteit personeel, intensieve studiebegeleiding en punten die voldoende zijn, maar nog aandacht behoeven zoals de Kennisbasis, concrete uitwerking van kennisaspecten in de moduulbeschrijvingen, cultureel ondernemerschap, samenstelling personeel. De opleiding zorgt ervoor dat de studenten zich kunnen ontwikkelen tot een ongegradeerde docent op startniveau. Dit is voldoende voor een beginnend beroepsbeoefenaar.

Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties
Het auditteam is van oordeel dat de opleiding in veel gevallen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze toetst en beoordeelt. De studenten zijn hierover tevreden.
De opleiding heeft voor elke toets vastgesteld welke competenties zij beoordeelt en voor elke onderwijseenheid een beoordelingsformulier opgesteld waarop de betreffende competenties met bijhorende indicatoren en het vereiste beheersingsniveau zijn uitgewerkt. Sterk punt van de opleiding is met name het hanteren van het meer-ogen principe bij de integrale toetsen en de beoordeling van de beroepsontwikkeling en het betrekken van een externe beoordelaar bij de stage en het afstuderen. Aandachtspunt acht het auditteam het formuleren van sommige criteria in de beoordelingsformulieren. Dat zou explicieter moeten, opdat alle betrokkenen op een zelfde wijze naar de student en zijn werk kijken.
Het auditteam acht het tevens van belang dat de examencommissie en de toetscommissie zich op korte termijn ook een eigen beeld vormen van de kwaliteit van de toetsen en het beoordelen. De huidige toetscommissie die sinds een half jaar actief is, heeft gezegd daarmee een start te willen maken.

Het auditteam is van oordeel, dat de studenten in het theoretisch onderzoek (voltijd)/ de theoretische verdieping (voltijd-variant) en met de afstudeervoorstelling die zij maakten, hebben aangetoond dat zij de benodigde competenties voor een startend docerend theatermaker voldoende hebben ontwikkeld.

Het auditteam acht het wel van belang, dat de opleiding er met de aanscherping van de richtlijnen en beoordelingscriteria voor zorgt dat de kwaliteit van het theoretisch onderzoeksverslag verbetert door van alle studenten ook een visie te eisen en een beschrijving van de betekenis van het onderzoek voor het werkveld en een eigen reflectie op het onderzoek. Het auditteam stelt vast dat de aanzet hiertoe aanwezig is.
Voor het oordeel voldoende voor het gerealiseerde niveau, weegt het auditteam ook mee dat het werkveld en de alumni positief oordelen over de afgestudeerden. Zij noemen de afgestudeerden van deze opleiding echte ambachtsmensen. De afgestudeerden zijn flexibel, kunnen in allerlei situaties werken en hebben geleerd uit te gaan van hun eigen kracht.

Het auditteam komt tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard. De hierboven genoemde aandachtspunten hebben een rol gespeeld bij het komen tot deze beoordeling. De afgestudeerden beschikken over de vereiste competenties.

Algemene conclusie:

Het auditteam beoordeelt standaard 1 als 'goed' en de standaarden 2 en 3 als 'voldoende'. Veel binnen de opleiding is goed op orde, zoals het brede en beroepsgerichte programma, de kwaliteit van de docenten, de warme biotoop, maar het auditteam zag ook aspecten die nog aandacht behoeven, zoals de Kennisbasis, samenstelling personeel en (de eisen aan) het afstudeeronderzoek met betrekking tot de aspecten eigen visie, relevantie voor het werkveld en reflectie op het onderzoek. Het auditteam heeft er alle vertrouwen in, dat de opleiding deze punten effectief aanpakt. De eerste aanzetten daartoe heeft het auditteam al kunnen zien.

Het auditteam komt conform de regels van de NVAO tot een overall oordeel 'voldoende' voor de opleiding Docent Theater van Fontys Hogescholen.

Den Haag, 28 januari 2015

Drs. G.J. Stoltenborg,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK) – onderdeel van Fontys Hogescholen – bestaat uit vier sectoren: Beeldend, Dans, Muziek en Theater. FHK verzorgt dertien bachelor- en masteropleidingen op de gebieden muziek, theater, dans, circus, beeldende kunst, vormgeving en architectuur. Docentopleidingen worden aangeboden op het gebied van theater, dans, beeldende kunst en muziek.
Alle opleidingen van FHK worden aangeboden in één gebouw in Tilburg, met uitzondering van de Academie voor Circus die elders in Tilburg is gehuisvest.

De opleiding Docent Theater – Academie voor Theater genoemd – leidt op tot het beroep van docent Theater: een professionele, docerende theatermaker. Binnen de Academie staan drie kernvaardigheden centraal: lesgeven, regisseren en theater maken. Deze zijn binnen het vak onlosmakelijk met elkaar verbonden. Met lesgeven bedoelt de Academie het bij anderen ontwikkelen van theatrale vaardigheden, binnen en buiten een onderwijscontext. Regisseren is het theatraal vormgeven van een script. Theater maken is het ontwikkelen en (doen) uitvoeren van een voorstelling. De scheidslijnen tussen docentschap en kunstenaarschap zijn binnen de Academie dun.

De opleiding wordt aangeboden als voltijdopleiding. Daarnaast kent de opleiding een route voor studenten die reeds een hbo- of wo-opleiding hebben afgerond. Voor hen is er een vierjarig curriculum ontworpen dat zich niet in vijf maar in twee lesdagen per week op school afspeelt. De rest van de week is bestemd voor zelfstudie en mogelijke andere werkzaamheden.
Deze route is feitelijk een variant op de voltijdopleiding en wordt in het dagelijks leven de variantopleiding genoemd.

Ontwikkeling sinds het vorige accreditatieonderzoek (2008)
Bij de vorige accreditatie in 2008 heeft de opleiding positief gescoord.
De betreffende commissie noemde in haar rapport enkele punten, die aandacht behoefden.

- krapte van het aantal beschikbare ruimten in het eigen gebouw. De opleiding liet al tijdens de audit in 2008 zien, dat zij zich inspande dit knelpunt op te lossen door bijvoorbeeld externe ruimten te huren. Dit is de opleiding in de hierop volgende jaren blijven doen;
- tijdige beschikbaarheid van informatie over studieactiviteiten en studiemateriaal. De opleiding zorgt er nu voor dat alle informatie over de studie in het Leerplan en op de portal van de opleiding is terug te vinden;
- het werkveld gaf tijdens de audit in 2008 aan dat de didactiek van het lesgeven in het voortgezet onderwijs (m.n. in het vmbo) meer aandacht mocht krijgen. Ook de aandacht binnen de opleiding voor de doelgroepen zou omhoog kunnen. De aandacht voor het denken in concepten - het laatste aandachtspunt dat het werkveld noemde - kreeg in de opleiding inmiddels aandacht in een aparte cursus.

In onderstaande rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 1 en 2 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De opleiding Docent Theater van Fontys Hogescholen baseert zich op het landelijke opleidingsprofiel Docent Theater (2011) en de uitwerking daarvan in competenties. Dit opleidingsprofiel maakt deel uit van het kwalificatiestelsel Kunstvakonderwijs, dat regelmatig op actualiteit beoordeeld wordt. Het afnemend werkveld is hier nauw bij betrokken. Zo heeft het KVDO (overleg van kunstvakdocentenopleidingen) in samenwerking met het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst in 2011 het opleidingsprofiel van de opleiding Docent Theater herijkt. Naar aanleiding daarvan is de competentieset van de kunstvakdocent herzien (2013).

De opleiding heeft het landelijk profiel en de landelijke competenties, waarin ook de zogenoemde SBL[8]-competenties voor leraren zijn verwerkt, vertaald in een eigen competentieset:

1. Communicatief vermogen en vermogen tot samenwerken;
2. Reflectief vermogen en vermogen tot ontwikkeling;
3. Creërend vermogen;
4. Ambachtelijk vermogen;
5. Vakdidactische en kunstpedagogisch vermogen;
6. Organiserend vermogen.

Zie voor de omschrijving van de competenties bijlage II.

De opleiding heeft de zes competenties nader uitgewerkt in drie niveaus: i)propedeuse, ii)hoofdfase en iii)afstudeerfase. (Zie daarover verder standaard 2.)

Tevens heeft de opleiding een koppeling gemaakt van haar competenties met de Dublin Descriptoren om aan te tonen hoe zij het internationaal vastgestelde niveau van een bachelor borgt.
Zo komt in de competenties 3, 4 en 5 bijvoorbeeld kennis en inzicht als volgt aan bod:

De startbekwame docent Theater geeft blijk van een brede kennis- en vaardigheidsbasis van didactische principes, theatrale basisbegrippen (theatergeschiedenis, dramaturgie, speelstijlen), principes van theatrale overdracht en fysiek-technische instrumentele vaardigheid om zijn handelen als beginnende docent Theater mee te onderbouwen. Op grond hiervan ontwikkelt hij zelfstandig en vanuit een eigen artistieke visie theatrale lesprogramma's en producten, die zijn afgestemd op de doelgroep. Door zijn blijvende onderzoekende houding is hij in staat deze in verbinding te brengen met de actuele, culturele en maatschappelijke ontwikkelingen.

[8] SBL- Stichting Beroepskwaliteit Leerkrachten

Uit het startbekwaamheidsonderzoek 2012 is gebleken dat de aan de opleiding afgestudeerden meer behoefte hebben aan kennis en vaardigheden op het gebied van cultureel ondernemerschap. De opleiding vermeldt naar aanleiding hiervan, dat het huidige programma al diverse onderdelen kent die op enige wijze aansluiten op cultureel ondernemerschap, maar zij wil ondernemerschap nu op een consistentere wijze gaan inbedden. (Zie standaard 2.)
Het auditteam onderschrijft het belang van dit voornemen. Het auditteam acht het tevens van belang, dat de opleiding ook in de uitwerking van de competenties borgt dat cultureel ondernemerschap aan bod komt. In de huidige uitwerking wordt ondernemen al genoemd. Het auditteam gaat ervan uit dat met de implementatie van de Kennisbasis bachelor docentopleiding Theater dit onderdeel automatisch verder aan bod komt. Cultureel ondernemerschap is in de Kennisbasis met de daaraan gekoppelde herziene competenties een van de aspecten van de SBL-competentie 'omgevingsgericht competent'. (Zie verder onder het kopje 'Kennisbasis'.)

Profilering/eigen inkleuring
De opleiding Docent Theater van Fontys wil studenten leren lesgeven én theater maken. De opleiding heeft de ambitie studenten ambachtelijke vaardigheden te leren én hen te helpen op te groeien tot betrokken en verbonden persoonlijkheden met een sterke verbeeldingskracht en scheppingskracht, met een eigen stijl en visie op (podium)kunst en op de wereld.
Daarbij stelt de opleiding drie kernvaardigheden centraal, te weten: lesgeven, regisseren en theater maken. Deze vaardigheden zijn, naar het oordeel van de opleiding, onlosmakelijk met elkaar verbonden.
Het auditteam heeft geconstateerd dat de scheidslijn tussen docentschap en kunstenaarschap binnen de opleiding dun is. De opleiding stelt dat het feitelijke onderscheid tussen doceren, regisseren en maken vooral na het afstuderen tot uiting komt in de beroepscontext waarin de student terecht komt: staat hij voor de klas dan heet hij docent, staat hij voor een (amateur)gezelschap dat heet hij regisseur. De kern voor de opleiding is dat de afgestudeerde zorgt voor de verwezenlijking van een theatrale overdracht van ideeën, opvattingen, emoties, tekst en handelingen.
Het motto dat de opleiding sinds 2013 gebruikt is: 'wij laten je spelen, wij leren je maken'. Op basis van dit motto heeft de opleiding haar programma ingericht.
Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding zich hiermee duidelijk profileert.

Kennisbasis
In 2012 is de 'Kennisbasis bachelor docentopleiding Theater' vastgesteld door de Vereniging van Hogescholen. Twee docenten van de opleiding hebben aan deze Kennisbasis meegeschreven. De opleiding heeft het auditteam tijdens de audit de relatie getoond die er momenteel is tussen de eigen competenties van de opleiding en de indicatoren van de Kennisbasis en waar deze Kennisbasis al in het huidige curriculum aan de orde komt. In het geboden overzicht is sprake van een evenwichtige opbouw in drie niveaus.
De opleiding zal in 2015 het proces met betrekking tot de relatie tussen de Kennisbasis en curriculum voltooien. (Zie daarover verder onder standaard 2.)

Onderzoek
De opleiding hanteert het uitgangspunt dat leren gekoppeld is aan onderzoek: het leren van het vak docent Theater kan niet zonder exploreren, experimenteren, analyseren, keuzen maken, ervaren en bewust worden, aldus de opleiding. Onderzoek is binnen de opleiding met name gekoppeld aan competentie 2 'reflectief vermogen en vermogen tot ontwikkeling', maar ook binnen de competenties 'creërend vermogen', 'ambachtelijk vermogen' en 'vakdidactische en kunstpedagogisch vermogen' is er aandacht voor een onderzoekende houding. Dit acht het auditteam passend. Wel acht het auditteam het van belang, dat de opleiding deze competenties in het kader van het theoretisch onderzoek concreter dan nu het geval is, uitwerkt. (Zie daarvoor standaard 3.)

Internationale dimensie
Binnen de eindkwalificaties is geen expliciete aandacht voor internationale oriëntatie, anders dan dat de opleidingen voor docent theater in hun landelijk overleg hebben gekeken naar de generieke internationale eisen aan een bachelor afgestudeerde.
Internationalisering blijft voor de opleiding bewust beperkt tot incidentele stages in het buitenland in verband met de taal en taligheid die in deze theateropleiding een essentiële rol speelt. Wel is er veel contact met Vlaanderen, dat voor de opleiding zo nabij is dat ze het niet beschouwt als 'het buitenland'. (Zie verder standaard 2.)

Contacten met het werkveld en vakgenoten en het actueel houden van de opleiding
Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding op verschillende manieren contact onderhoudt met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld, waarin o.a. gesproken wordt over de eisen aan de afgestudeerden – de competenties en de Kennisbasis – en de opzet en inrichting van het programma.

- De opleiding is vertegenwoordigd in overlegstructuren als het overleg van de Kunstvakdocentenopleidingen (KDVO) en overleg van de studieleiders van de Docent Theater opleidingen in Nederland.
- De opleiding heeft vanaf de oprichting in 1987 een nadrukkelijke verbinding met het lokale, regionale en landelijke werkveld. In de amateurtheaterwereld werkt de opleiding o.a. samen met de centra voor de kunsten Breda, Tilburg en Eindhoven, met scholen in de regio, met diverse amateurgezelschappen en partners in het professionele theatercircuit, met koepelorganisaties als Kunstbalie, Directeuren Overleg Kunsteducatie (DOKe) en het Brabants Kenniscentrum voor Kunst en Cultuur (BKKC).
- De opleiding kent ook een werkveldcommissie, waarin vertegenwoordigers vanuit het onderwijs (vo en mbo), de instellingen voor kunsteducatie en amateurkunst en de theaterwereld zitting hebben. De commissie heeft wegens omstandigheden enige tijd een sluimerend bestaan geleid. Vanaf het studiejaar 2014-2015 zal de commissie weer tweemaal per jaar gaan vergaderen.

Weging en Oordeel: goed
De opleiding heeft haar eigen competenties gerelateerd aan de landelijke vastgestelde eindkwalificaties en uitgewerkt in een eigen competentieset met een eigen inkleuring. In de competenties van de docent Theater zijn de SBL-competenties herkenbaar.
De opleiding acteert aantoonbaar in het educatieve domein en de titel 'bachelor of Education' die studenten krijgen, is passend.

Het hebben van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek krijgt aandacht in de uitwerking van de verschillende opleidingscompetenties.
Voor de internationale oriëntatie is geen specifieke aandacht anders dan dat er is gekeken naar de internationale eisen aan de bachelor. De opleiding heeft wel veel contact met Vlaanderen, maar rekent deze Nederlandstalige regio tot de eigen, natuurlijke biotoop.

De opleiding onderhoudt over de competenties regelmatig contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het (educatieve) theaterwerkveld. Het auditteam acht het van belang dat de opleiding vanaf nu weer regelmatig overleg voert met de eigen werkveldcommissie.

Het auditteam beoordeelt op grond van bovenstaande deze standaard met een 'goed'.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding in een zogeheten CLOTS-schema[9] duidelijk in beeld heeft gebracht in welke onderwijseenheid (vak) welke competenties aan de orde komen. Dit schema laat zien, dat met de programma-opzet alle competenties volledig worden gedekt.

De opleiding heeft de zes competenties nader uitgewerkt in drie niveaus:
i) propedeuse – leerjaar 1,
ii) hoofdfase – leerjaar 2 en 3
iii) afstudeerfase – leerjaar 4

en nader uitgewerkt in duidelijke competentiekaarten met indicatoren per niveau.

Een voorbeeld van 'vakdidactisch en kunstpedagogisch vermogen':

Niveau 1	De docent Theater ontwerpt, verzorgt en evalueert eenvoudige theateropdrachten voor medestudenten onder begeleiding en in aanwezigheid van de opleidingsdocent.
niveau 2	De docent Theater ontwerpt, verzorgt en evalueert dramalessen en theatrale producties die zijn afgestemd op de doelgroep en verantwoordt daarin gemaakte keuzes. Dit doet hij onder regelmatige begeleiding van deskundigen.
niveau 3	De docent Theater ontwerpt, verzorgt en evalueert zelfstandig een reeks samenhangende theateropdrachten, lessen en theatrale producties die zijn afgestemd op de doelgroep en onderbouwt deze vanuit kunstvakgerichte didactische principes.

Opzet en inhoud van het programma

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding in haar 'Leerplan Academie voor Theater' voor elke onderwijseenheid/vak duidelijk heeft beschreven wat de doelstellingen zijn, wat de leerinhoud is, welke werkvormen de opleiding hierbij hanteert, welke leermiddelen ze gebruikt en hoe de toetsing/evaluatie van de student zal verlopen.
De eerste twee studiejaren legt de opleiding de basis en leren de studenten de elementaire kennis, inzicht en (vaktechnische)vaardigheden. Het programma is dan voornamelijk aanbodgericht.
In de laatste twee studiejaren is het programma meer vraaggericht en is er meer ruimte voor differentiatie en specialisatie.

[9] CLOTS-schema: schema waarin de koppeling zichtbaar is gemaakt tussen de competenties-leerdoelen-onderwijseenheden-toetsing-studiepunten

Daar waar de lessen voor de studenten van de voltijd en de voltijdvariant verschillen, heeft de opleiding een aparte beschrijving in het Leerplan opgenomen. Zo moeten de studenten van de variantopleiding bijvoorbeeld in de propedeuse ook al een lesformat voor lesvoorbereiding opstellen, deze les aanbieden aan medestudenten en daarop reflecteren, terwijl de voltijdstudenten mogen volstaan met een opdrachtbeschrijving en een uitvoering met medestudenten.
In tweede studiejaar nemen de studenten van de voltijdvariant niet deel aan het project Hofcultuur. Zij verwerven de kennis rondom hofcultuur vooral via zelfstudie.
In het derde en vierde jaar krijgen de voltijdstudenten lessen voorbereiding op het theoretisch onderzoek en theoretische verdieping. De studenten van de voltijdvariant volgen deze lessen niet, daar zij al hebben bewezen op hbo of wo niveau te functioneren.
Studenten van de voltijdvariant worden geacht meer in zelfstudie te doen. Zij komen slechts twee dagen per week naar de opleiding. Zij moeten wel alle stages lopen.
Het auditteam acht deze differentiatie in het programma voor de studenten van de voltijd en de voltijdvariant gezien de al opgedane kennis en (levens)ervaring van de laatstgenoemden, passend.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding in het programma heeft gezorgd voor een duidelijke samenhang.
Er bestaat een horizontale samenhang tussen programma-onderdelen, die bijvoorbeeld terug is te zien in het project Makersdagen, waar de studenten de in andere lessen verworven vaardigheden - spelen, maken, regisseren en ondernemen - bundelen.
Er is samenhang tussen theorielessen en praktijkopdrachten. Zo voeren de studenten bijvoorbeeld in de theorielessen Dramaturgie en Theatergeschiedenis een kleinschalig onderzoek uit, wat zorgt voor context van de gekozen tekst uit het klassieke repertoire voor het project Hofcultuur. Ook laat de opleiding de invulling van de lessen Methodische Werkbegeleiding mede bepalen door ingebrachte, actuele stage-ervaringen van de studenten. En tot slot is er samenhang tussen de verschillende leeromgevingen, door bijvoorbeeld de didactieklessen af te stemmen op de stageplekken die de studenten uitkiezen.

De verticale samenhang is vooral waar te nemen in de concentrische opbouw van het programma, waarin kennis en vaardigheden op een steeds hoger niveau aan bod komen, waarbij sprake is van een toename in complexiteit van de inhoud en het gevraagde gedrag van de student. Voorbeeld hiervan is het maken en spelen van voorstellingen in het project Makersdagen (studiejaar 1), het project Hofcultuur (studiejaar 2) en de vrije spelprojecten met een (gast)docent/regisseur (studiejaar 3 en 4).
De studenten leren theatrale producten van een beschutte, veilige omgeving om te zetten naar de grote, wijde wereld en zij worden van spelende student geleidelijk meer maker en regisseur. De sturing door de docent maakt geleidelijk plaats voor de zelfsturing van de student.

De verschillende didactische werkvormen die de opleiding hanteert acht het auditteam passend bij de verschillende vakken. Zo zijn er groepslessen voor overdracht van kennis en (verschillende) vaardigheden, incidentele individuele trainingen, projecten gericht op het oplossen van een vanuit de beroepspraktijk afgeleide probleemstelling en stages. (Zie verder hieronder.)

Kennisontwikkeling en de Kennisbasis
Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding zorgt voor de verwerving van benodigde kennis. De opleiding onderscheidt in het huidige programma drie soorten kennis:
- weten waarom – het gaat hier om academische kennis (literatuur, onderzoek). De student moet zich deze kennis eigen maken en deze vervolgens kunnen toepassen. Dit komt bijvoorbeeld aan de orde in de lessen Dramaturgie, Theatergeschiedenis, Theorie van de didactiek;

- weten hoe – de student maakt zich hier zowel praktische als theoretische kennis eigen in vakken als Bewegingstechniek, Stem en spraak, speltechniek, conceptontwikkeling, stage lesgeven en regisseren;
- weten wie – hierbij leert de student wie in het bezit is van bepaalde kennis en/of vaardigheden om goed mee samen te werken, te communiceren. Dit komt o.a. aan de orde bij Didactiek Methodische Werkbegeleiding, spelintroductie en improvisatie, stage lesgeven en regie.

Tijdens de audit is uitgebreid stilgestaan bij de implementatie van de 'Kennisbasis bacheloropleiding docent Theater' (2012). Op landelijk niveau is afgesproken, dat elke opleiding daarbij zelf bepaalt op welke wijze zij zich verhoudt tot deze Kennisbasis. Het auditteam acht het van belang dat de opleiding op korte termijn voor alle betrokkenen helder maakt welke eigen inkleuringskeuzen en aanpassingen aan de (lokale) actualiteit zij daarbij maakt en die aspecten van de Kennisbasis die niet voldoende aan de orde komen implementeert.
Het is eveneens van belang, dat de opleiding in het landelijk overleg met collega-instellingen de komende periode de samenhang tussen Kennisbasis en curricula van de eigen opleiding monitort en waar nodig/gewenst aanpassingen maakt.

Beroepsgerichtheid en stage
Het auditteam heeft geconstateerd, dat het programma van de opleiding zeer beroepsgericht is. Lessen zoals Vakdidactiek, Theater maken, Methodische Werkbegeleiding zijn gericht op de beroepsvoorbereiding. Projecten zijn geënt op de beroepspraktijk en worden over het algemeen uitgevoerd in samenwerking met instellingen in het werkveld.
Daarnaast lopen de studenten door de jaren heen diverse malen stage in het binnen- en buitenschoolse onderwijs. In het tweede studiejaar is dat een stage in duo's in het voortgezet onderwijs met de opdracht 8 lessen te geven aan een groepje, dat zich daarvoor heeft opgegeven en 8 lessen om met diezelfde leerlingen een voorstelling te maken.
In het derde en vierde jaar krijgen de studenten meer ruimte voor persoonlijke keuzen en formuleren zij in samenspraak met de opleiding de invulling van hun stage.
In het derde jaar is ook een lesstage opgenomen, die de student kan uitvoeren op een door hem zelf gekozen plek.
Studenten brengen hun stage-ervaring in tijdens de lessen Methodische Werkbegeleiding. Tevens stimuleert de opleiding de studenten veel theatervoorstellingen te bezoeken. Alleen in het eerste jaar is theaterbezoek ook opgenomen in het curriculum.

Daarnaast nemen de (gast)docenten uit hun eigen theaterpraktijk ontwikkelingen, opvattingen en inzichten mee naar de lessen.

Tijdens de audit is specifiek aandacht besteed aan de borging van de ontwikkeling van kennis en vaardigheden voor het voortgezet onderwijs. De opleiding heeft getoond dat zij de studenten daarop o.a. voorbereidt door de lessen Kunst Algemeen die aangeboden worden binnen alle docentopleidingen van Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK).
In het de eerste twee studiejaren leren de studenten de basisvocabulaire van de kunstdisciplines die betrokken zijn bij het vak Kunst Algemeen kennen, te weten muziek, dans, theater en beeldende kunst. Er zijn zes thema's geprogrammeerd. Studenten zijn verplicht minimaal drie thema's te volgen, waarvan één uit de twintigste eeuw, dus òf Massacultuur van 1950 (jaar 1) òf Cultuur van het moderne in de 1ste helft van de 20e eeuw (in jaar 2). Deze verplichting acht het auditteam terecht, daar dit onderwerpen zijn voor de examens in het vo. Derde en vierdejaars studenten kunnen ook nog intekenen op deze thema's.
In het derde studiejaar staat een multidisciplinaire CKV projectweek op het programma, waarbij studenten van de docentopleidingen van FHK samenwerken aan een thema en een lessencyclus ontwikkelen voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Voorbeeld van een thema was 'Midzomernachtsdroom'.

Omdat de opleiding tot docent Theater opleidt voor een zeer breed werkveld en er geen tijd is om alle (actuele) ontwikkelingen in de kunst te behandelen, zullen studenten die kiezen voor een baan in het onderwijs, zich na afstuderen altijd door zelfstudie verder moeten verdiepen voor hun CKV-lessen. De studenten die het auditteam daarover sprak, bevestigden dit.
Het auditteam heeft kennisgenomen van de inhoud van de themamodulen en de projectweek en is van oordeel, dat de studenten hiermee voldoende bagage hebben om bijvoorbeeld CKV lessen te verzorgen in het voortgezet onderwijs. De verwerving van de kennis van de geschiedenis en de kennis van de plek van CKV en Kunst Algemeen in het onderwijs en voor drama en theater in het bijzonder en de kennis van de kerndoelen en eindtermen voor CKV en Kunst Algemeen zou evenwel in de modulebeschrijvingen nog duidelijker naar voren mogen komen.

In de huidige lessen didactiek besteedt de opleiding in het derde jaar aandacht aan de didactiek van het lesgeven en het ontwerpen en uitvoeren van een lessenreeks, maar de studenten hoeven deze lessen niet per se binnen een onderwijssetting uit te voeren. Dat gebeurt zoals al hierboven is beschreven, wel in het tweede studiejaar.
In de lessen Didactiek Methodische Werkbegeleiding wisselen studenten ervaringen uit. Studenten die in het derde jaar niet kozen voor een stage in een onderwijssetting kunnen via cases van medestudenten horen over ervaringen met bijvoorbeeld het werken met pubers en daarover van gedachten wisselen met elkaar.
Tijdens de audit is overigens gebleken, dat veel studenten kiezen voor een onderwijsstage. Het auditteam acht de keuzen die de opleiding heeft gemaakt, acceptabel.

Onderzoek
Het auditteam heeft geconstateerd, dat de ontwikkeling van een onderzoekende houding aantoonbaar deel uitmaakt van het programma. Zoals al onder standaard 1 is beschreven, koppelt de opleiding het leren aan onderzoeken.
Onderzoek komt in het programma zowel impliciet als expliciet aan de orde. Bij het vak Elementair Spel of Improvisatie bijvoorbeeld leren de studenten al spelend meer betekenissen in hetzelfde materiaal te ontdekken. Bij Methodische Werkbegeleiding of Stagebegeleiding doen de studenten onderzoek als de doelgroep of het spelmateriaal om aangepaste pedagogiek of methodiek vraagt.
In de onderwijseenheid Theorie leren de studenten de geschiedenis en de basisconcepten van het theater te begrijpen en te analyseren. Daarbij kan ook impliciet verkregen kennis bij andere lessen (spel, regie, stage, didactiek e.d.) op zijn plaats vallen.
Het project Makersdagen is een voorbeeld van de onderzoekende wisselwerking tussen theorie en praktijk. De studenten gaan hierbij vooral proefondervindelijk te werk en analyseren na afloop samen met de docenten en medestudenten het resultaat en het proces en herleiden dit tot een overstijgend idee.
In het vierde jaar tot slot voeren de studenten een (literatuur)onderzoek uit naar een relevant thema dat de studie met de beroepspraktijk verbindt.
Studenten van de voltijd-variant voeren in het vierde jaar een theoretische verdieping uit. (Zie daarover meer onder standaard 3 onder het kopje ‘afstuderen’.)

Hiernaast is de hele opleiding voor de studenten ook een ontdekkingstocht naar de eigen passie, bronnen, technieken en artistieke identiteit als toekomstig kunstvakdocent.

De samenwerking tussen de opleiding en het lectoraat ‘Kunst en Samenleving’ hapert nog op een aantal punten, zo is gebleken tijdens de audit. De opleiding zal deze situatie aanpakken. Er wordt o.a. gedacht over het aanstellen van een associate lector die nauw met de opleiding gaat samenwerken.

Internationale dimensie
Zoals al onder standaard 1 is beschreven, beperkt de opleiding zich bewust tot incidentele stages in het buitenland vanwege de taal en taligheid van de opleiding. Dit laatste aspect begrenst de internationale samenwerking tot voornamelijk Nederlandstalige gebieden. Met de onderwijs- en theaterwereld in Vlaanderen is wel veel contact, ook vanwege het feit dat aan de opleiding relatief veel Vlaamse studenten studeren.
De opleiding organiseert wel tweejaarlijks een internationale studiereis. In 2013 ging deze reis naar Praag.
Daarnaast heeft de opleiding voeling met relevante internationale ontwikkelingen via de persoonlijke contacten die docenten hebben in het buitenland en via (na)scholing die zij volg(d)en o.a. in Duitsland, Engeland, Frankrijk en de VS. Docenten van de opleiding nemen deel aan de vijfjaarlijkse meeting van drama-docenten, de IDEA (International Drama/Theatre and Education Association), vorig jaar nog in Parijs.
Het auditteam begrijpt de gemaakte keuzen waar het gaat om uitwisseling. Het auditteam beveelt de opleiding aan te onderzoeken, waar zij in het programma nog structureler aandacht zou kunnen besteden aan internationale theaterontwikkelingen.

Intake
Naast de wettelijke eisen, stelt de opleiding aanvullende eisen aan de potentiële kandidaten. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding een zorgvuldig drie dagen durend toelatingsonderzoek uitvoert met o.a. opdrachten en gesprekken. Alle docenten zijn betrokken bij deze selectie. Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding hiermee goed borgt, dat alleen potentieel geschikte kandidaten aan de opleiding mogen beginnen.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding
De opleiding zorgt voor een evenwichtige spreiding van de vakken en de studielast. Studenten besteden veel tijd aan hun studie. In bepaalde perioden zijn zij soms tot 50 uur per week bezig; met name in perioden dat zij werken aan projecten en theatervoorstellingen. Uit de tevredenheidsonderzoeken en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat studenten dit niet als knelpunt ervaren.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de studenten gedurende de hele studie intensieve begeleiding krijgen van de studieloopbaanbegeleider en de vakdocenten. Docenten zorgen voor een permanente evaluatie van de studievoortgang en geven de studenten in nagenoeg alle lessen feedback op hun ontwikkeling.
Tijdens de stage krijgen de studenten begeleiding vanuit de opleiding van een eigen docent en op de stageplaats van een (collega-)theaterdocent of een vergelijkbaar gediplomeerd deskundige.
Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding er goed voor zorgt dat de studenten de studie optimaal kunnen doorlopen.
Uit de tevredenheidsonderzoeken en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat studenten zeer tevreden zijn over de begeleiding en de persoonlijke aandacht die zij krijgen. ‘De docenten kunnen je à la minute zeggen, waar je nog aan moet werken’, aldus één van de studenten en dat vond hij heel plezierig.

Tevredenheid studenten, alumni en werkveld over het programma
Uit de tevredenheidsonderzoeken en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de studenten zeer tevreden zijn over het programma. De studenten vertelden, dat zij de ‘tools’ aangereikt krijgen, die ze in allerlei situaties kunnen toepassen. Ze zijn zich er van bewust dat ze niet met alles ervaring opdoen. De docenten helpen hen bij het maken van transfers naar andere doelgroepen en andere werkomgevingen.

Ook de vertegenwoordigers vanuit het werkveld en de alumni die het auditteam sprak, uiten hun tevredenheid over het programma. De studenten krijgen de skills die ze nodig hebben in de praktijk en krijgen structuur hoe ze hun lessen moeten opbouwen. Wel merkte men op dat het werkveld steeds breder wordt. De opleiding moet studenten meer leren in te spelen op de kansen. Daarbij wordt de aandacht voor Cultureel Ondernemerschap steeds belangrijker.
'De opleiding zal keuzen moeten maken in haar aanbod, want de onderwijstijd is te kort voor alle wensen die er zijn', aldus één van de alumni. 'Maar afgestudeerden kunnen zich ook na de studie nog verder verdiepen en ontwikkelen.'
Het auditteam acht het van belang, dat de opleiding hierover nauw overleg voert met het werkveld. Hiervoor is o.a. de werkveldcommissie een passende gremium. Het is essentieel, dat de opleiding de overleggen met deze commissie dus weer heeft gepland.

Personeel
Uit de CV's en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de docenten beschikken over de voor de uitvoering het programma benodigde kwaliteiten en over ervaring in het werkveld. Een aantal docenten heeft naast de lespraktijk ook een beroepspraktijk als regisseur, maker of trainer, onder andere bij andere opleidingsinstituten, theatergezelschappen, theaterproducenten en het bedrijfsleven.
Daarnaast houden docenten zich op de hoogte van ontwikkelingen in het actuele werkveld via bezoeken aan studenten op de stageplek, door het bijhouden van vakliteratuur, lidmaatschap van beroepsverenigingen et cetera.

Alle theoriedocenten hebben een master. Zij zijn betrokken bij de onderzoekslijn en bij het afstudeeronderzoek.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten nauw betrokken zijn bij de studenten en een intensieve band met hen hebben. Er is een 'warme biotoop' waarbinnen de studenten zich kunnen ontwikkelen.
Uit de tevredenheidsonderzoeken en de gesprekken met studenten is gebleken dat de studenten zeer tevreden zijn over hun docenten, over hun inhoudelijke deskundigheid en hun betrokkenheid.

De meeste docenten werken al vele jaren met elkaar samen binnen de opleiding en hebben vaak aan een half woord genoeg om elkaar te begrijpen. Het auditteam acht dit een sterk element binnen de opleiding. Toch beveelt het auditteam de opleiding aan ervoor te waken te sterk naar binnen gericht te raken. Tot nu toe trok de opleiding vaak (gast)docenten aan die "het DNA van de opleiding kenden" en daarom gemakkelijk konden invoegen en konden zorgen voor continuïteit. Door ook nieuwe (gast)docenten aan te trekken, die de opleiding nog niet goed kennen en niet bekend zijn met het DNA van de opleiding, kan de opleiding ervoor zorgen dat er ook met een andere, nieuwe blik naar de opleiding en het programma gekeken wordt.
Het auditteam heeft van het management vernomen, dat het momenteel bij vacatures streeft ook docenten van buiten te werven.

Voorzieningen
Alle opleidingen van Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK) zijn ondergebracht in één gebouw nabij Theaters Tilburg.
Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding beschikt over voldoende materiële voorzieningen en faciliteiten, zoals les- en spellokalen, computers, camera's, rekwisieten.
De docenten en studenten van de opleiding werken vaak samen met medewerkers van de FHK-Werkplaatsen die hen ondersteunen met de theater-technische uitrusting die zij nodig hebben bij projecten en producties en theatrale presentaties.
In het gebouw is een mediatheek waar studenten en docenten o.a. vakliteratuur, theaterteksten, dvd's en databanken kunnen raadplegen. De studenten die het auditteam sprak, vertelden echter dat zij meestal naar de stadsbibliotheek gaan, waar de collectie veel groter is.

De roostering en toewijzing van lokalen voor zoveel opleidingen blijkt binnen FHK een lastig probleem te zijn. Zo moeten docenten en studenten van de opleiding de spellokalen waar zij in werken na afloop van de les altijd weer opruimen. Decors kunnen dus niet blijven staan. Ook beschikt de opleiding niet over een grote zaal voor het kunnen oefenen met en uitvoeren van grote voorstellingen.
De docenten en studenten die het auditteam hierover sprak, vonden dit een minpunt van het gebouw. Toch zagen de docenten en studenten hierin ook een positieve kant: studenten kunnen vast wennen aan de situatie waarin ze later veelal terecht komen én ze leren hierdoor improviseren. Scholen en instellingen voor kunsteducatie en amateurkunst beschikken vaak niet over grote ruimten en men moet daar ook vaak werken met beperkte middelen.
Het auditteam is positief over het feit, dat de opleiding probeert een externe ruimte te huren wanneer een docent en/of student een keer een grote voorstelling wil maken.

De informatievoorziening over de inhoud en organisatie van de opleiding en de studievoortgang acht het auditteam in orde. Studenten kunnen op de portal alle benodigde informatie vinden. De SLB'er bespreekt met elke student elk kwartaal zijn studievoortgang en de student kan zijn voortgang en de beoordelingen inzien via het digitale studievolgprogramma Progress.

Een leuk instrument voor interne communicatie acht het auditteam het door de opleiding ingestelde 'Half Uurtje', waarin alle betrokkenen kennis kunnen nemen van actuele ontwikkelingen, nieuwtjes afgewisseld met optredens en 'Het Ander Half Uurtje', een anderhalf uur durende talkshow geproduceerd en gepresenteerd door studenten met een mix aan informatie en podiumpresentaties.

Weging en Oordeel: voldoende
Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding Docent Theater van Fontys Hogescholen een breed en beroepsgericht programma biedt dat wordt verzorgd door gekwalificeerde docenten met ervaring in het werkveld. De 'warme biotoop' zorgt ervoor dat de studenten zich kunnen ontwikkelen.
Het is goed dat de opleiding (gast)docenten aantrekt die 'het DNA van de opleiding' al kennen, waarmee zij zorgt voor continuïteit. Het auditteam acht het echter wenselijk, dat de opleiding ook op zoek gaat naar docenten die met een nieuwe, andere blik naar de opleiding kijken. Het auditteam heeft van het management vernomen, dat het voor dit aspect aandacht heeft.

De opleiding besteedt veel aandacht aan het ontwikkelen van een onderzoekende houding en reflectie. In alle vakken, projecten en de stages is een duidelijke koppeling met de actuele praktijk zichtbaar. Studenten krijgen hierbij de mogelijkheid veel kennis en ervaring op te doen over respectievelijk in de verschillende werkvelden en daardoor de vereiste competenties te ontwikkelen.

Het kunsteducatieve werkgebied waar de opleiding voor opleidt is heel breed. Toch slaagt de opleiding er door het beroepsgerichte en samenhangende programma in de studenten de benodigde kennis en vaardigheden voldoende te laten ontwikkelen. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding de 'Kennisbasis bacheloropleiding docent Theater' (2012) nu verder implementeert, waarbij zij voor alle betrokkenen helder maakt welke eigen inkleuringskeuzen en aanpassingen aan de (lokale) actualiteit zij daarbij maakt. Het is eveneens van belang, dat de opleiding in het landelijk overleg met collega-opleidingen haar keuzen monitort en daar waar nodig/gewenst aanpassingen maakt.

De studenten zijn zeer tevreden over het programma. Ook het werkveld is tevreden. Studenten en werkveld meldden, dat de studenten de skills krijgen die ze nodig hebben in de praktijk en structuur hoe ze hun lessen moeten opbouwen. Cultureel ondernemerschap zou meer aandacht mogen krijgen.

Het auditteam is van oordeel, dat de ruimtelijke en materiële voorzieningen toereikend zijn voor het kunnen uitvoeren van het programma.
Het auditteam komt alles tegen elkaar afwegend tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard. De opleiding kent sterke punten zoals een beroepsgericht en samenhangend programma, ontwikkelen onderzoekende houding, kwaliteit personeel, intensieve studiebegeleiding en punten die voldoende zijn, maar nog aandacht behoeven zoals de Kennisbasis, concrete uitwerking van kennisaspecten in de moduulbeschrijvingen, cultureel ondernemerschap, samenstelling personeel. De opleiding zorgt ervoor dat de studenten zich kunnen ontwikkelen tot een ongegradeerde docent op startniveau. Dit is voldoende voor een beginnend beroepsbeoefenaar.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordeling

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding uitgangspunten met betrekking tot het toetsen en beoordelen heeft geformuleerd en helder heeft vastgelegd in haar toetsbeleid.
Zoals al onder standaard 2 is beschreven, heeft de opleiding het programma opgedeeld in onderwijseenheden, waarin de studenten hun competenties kunnen ontwikkelen op een steeds hoger niveau. De opleiding sluit elke onderwijseenheid af met een integrale toets waarin de betrokken docenten de beheersing van de voor deze onderwijseenheid vastgestelde competenties beoordelen. Deze toets kan schriftelijk, mondeling of in een combinatie hiervan worden afgenomen.
Voorbeelden van integrale toetsen zijn: een presentatie, een verslag van een project, een monoloog, dialoog, de uitvoering van een lesstage of regiestage, een theaterproductie.
Naast de integrale toetsen, waarin toepassing van theoretische kennis en vaardigheden worden gevraagd, neemt de opleiding ook afzonderlijke vaardigheids- en theorie-/kennistoetsen af.
Daarnaast zorgen de docenten vanuit een ontwikkelingsgerichte visie op het onderwijs door de hele opleiding heen voor permanente evaluatie van de studenten; dat wil zeggen dat zij de studenten in nagenoeg alle lessen feedback geven op de ontwikkeling van hun competenties. Dit acht het auditteam passend binnen het kunstvakonderwijs.
Tweemaal per jaar beoordelen alle docenten gezamenlijk in het afstemmingsoverleg de beroepsontwikkeling van de studenten aan de hand van de 6 competenties voor de docent theater.

Borging validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding op verschillende manieren de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van het toetsen en beoordelen borgt:

- De opleiding heeft voor elke toets vastgesteld welke competenties zij beoordeelt. Dit heeft zij in het zogenoemd CLOTS-schema vastgelegd.
- De opleiding heeft de competenties met bijbehorende gedragsindicatoren vertaald in leerdoelen die zij in het Leerplan heeft beschreven. Dit Leerplan is uitgewerkt per onderwijseenheid en voor alle betrokkenen via de interne Fontys Portal in te zien;
- De opleiding heeft voor elke onderwijseenheid een beoordelingsformulier opgesteld waarop de betreffende competenties met bijhorende indicatoren en het vereiste beheersingsniveau zijn uitgewerkt;
- De examencommissie benoemt de examinatoren en bewaakt de kwaliteit van de toetsing. De toetscommissie bewaakt de implementatie van het toetsbeleid (Zie verder onder het kopje examencommissie);
- De opleiding maakt op meerdere momenten gebruik van het meer-ogen principe bij de beoordeling: bij de integrale toetsen waarbij ten minste twee docenten als beoordelaar betrokken zijn en bij de halfjaarlijkse beoordelingsvergadering over de beroepsontwikkeling van de studenten waarbij alle docenten aanwezig zijn.
  Bij de beoordeling van de stage vraagt de stagedocent advies aan de stagebegeleider op de stageplek.
  De stagebegeleider geeft ook een advies bij de beoordeling van het proces tot en het resultaat van de afstudeervoorstelling.
- De vakdocenten ontwikkelen en beoordelen de afzonderlijke vaardigheids- en kennistoetsen. Deze toetsen en de beoordelingsformulieren bespreken zij in de vakgroep.

Uit de evaluaties is gebleken, dat de studenten tevreden zijn over het systeem van toetsing. Zij vinden dat de toetsen aansluiten bij de inhoud van de opleiding en dat de beoordelingscriteria helder geformuleerd zijn.

Het auditteam is op basis van eigen waarneming van oordeel dat de formulering van de criteria op de beoordelingsformulieren aandacht behoeft. Sommige criteria zijn wat te impliciet geformuleerd, waardoor interpretatieverschil kan optreden. Voor de validiteit en betrouwbaarheid is het van belang dat alle betrokkenen op eenzelfde manier naar de student en zijn werk kijken. (Zie hierover ook onder het kopje 'afstuderen'.)

Daarnaast heeft de toetscommissie van de examencommissie de opdracht gekregen onderzoek te doen naar het systeem van toetsen en de administratieve handelingen die daarmee gepaard gaan. Dit laatste acht het auditteam in het kader van aantoonbaarheid en verificatie ook van belang, daar het heeft geconstateerd dat de opslag en terugvindbaarheid van studentmateriaal een probleem was voor de opleiding. De opleiding kon het auditteam niet alle opgevraagde beeldmateriaal, beoordelingsformulieren en stageverslagen van afgestudeerden in de periode 2012-2014 leveren.

De examencommissie
De examencommissie is sinds twee jaar georganiseerd op het niveau van Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK). Deze commissie bestaat uit kamers (per sector), waarvan de voorzitters zitting hebben in de centrale examencommissie. In de kamer van de sector Theater hebben afgevaardigden van de drie opleidingen docent theater, circus en musical- en muziektheater zitting.

Uit het gesprek met de voorzitter van de centrale examencommissie en de voorzitter van de kamer van de Academie Theater is gebleken dat de examencommissie zich met name richt op generieke zaken zoals toetsbeleid, procedures en processen van het toetsen, professionaliseren van docenten op het terrein van toetsen en beoordelen, uitvaardigen van richtlijnen voor en het benoemen van examinatoren, afhandelen van klachten.
Voor komend jaar staat professionalisering van de 20 leden van de examencommissies met betrekking tot het toetsen op het programma.
Voor de praktische controle op de kwaliteit van de toetsen kent de opleiding een toetscommissie, die in de lijn staat van het management en aan het management rapporteert. De toetscommissie brengt periodiek verslag uit aan de examencommissie over de wijze waarop de opleiding invulling geeft aan het geformaliseerde toetsbeleid.
De huidige toetscommissie is sinds een half jaar actief en heeft van de examencommissie het verzoek gekregen de huidige toetspraktijk te onderzoeken. Daar waar opmerkingen komen van studenten over het toetsen, wordt direct onderzoek gedaan. Daarnaast onderzoekt de toetscommissie hoe het huidige complexe toetssysteem overzichtelijker gemaakt kan worden. De toetscommissie heeft nog niet naar de kwaliteit van de afzonderlijke toetsen gekeken. Daar wil zij wel een start mee maken.
Op dit moment wordt de bewaking van de kwaliteit van de toetsen en de beoordelingsformulieren die daarbij horen, uitgevoerd door de docenten in de vakgroepen.

Het auditteam acht het van belang dat de toetscommissie en examencommissie zo snel mogelijk zelf een beeld hebben van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen in de opleiding en daar waar nodig/gewenst zorgen dat er op korte termijn verbeteringen worden aangebracht.

Afstuderen
In de afstudeerfase moet de student aantonen dat hij de kunst van het docerend theatermaken op hbo-niveau beheerst.
De student moet een theoretisch onderzoek uitvoeren naar een zelfgekozen onderwerp dat relevant is voor de beroepspraktijk en daarover een onderzoeksverslag schrijven.

De studenten van de variantrichting zijn vrijgesteld van het doen van dit onderzoek. Zij schrijven een theoretische verdieping, omdat zij met hun eerder behaald hbo of wo-diploma al bewezen hebben theoretische (onderzoeks)vaardigheden op niveau te beheersen.
De begeleidende theoriedocent beoordeelt de studenten en betrekt daarbij een 2e lezer: een door de examencommissie aangewezen collega van de opleiding.

Daarnaast werken alle studenten gedurende drie tot zes maanden een dag of dagdeel aan een zelf ontworpen theaterproductie, waarbij zij de leiding hebben over het proces en het artistieke resultaat. Ook de organisatie (productie) van de voorstelling valt onder de verantwoordelijkheid van de student. De spelersgroep kan variëren van een amateur- of professioneel gezelschap tot cursisten van een centrum voor de kunsten, gelegenheidsgroepen, leerlingen uit het onderwijs of medestudenten. Over het hele proces schrijft de student een stageverslag.
De stage en de afstudeerproductie – proces en producten - worden beoordeeld door de begeleidende docent van de opleiding en de stagebegeleider van de stagebiedende organisatie. De afstudeervoorstelling wordt daarnaast beoordeeld door een externe examinator.

Tijdens de audit is uitgebreid gesproken over de richtlijnen die de studenten krijgen voor het schrijven van het onderzoeksverslag en over het beoordelingsformulier dat de opleiding tot nu toe hanteerde. Het auditteam constateerde bij de bestudering van de verslagen een flinke bandbreedte in de uitwerking. De richtlijnen bleken niet geheel in lijn te zijn met de beoordelingscriteria, waardoor bepaalde aspecten niet automatisch zichtbaar werden in het verslag. (Zie onder het kopje 'gerealiseerd niveau'.)
De opleiding heeft inmiddels de richtlijnen en beoordelingscriteria aangescherpt en met elkaar in lijn gebracht. Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding daarmee zorgt dat de studenten voortaan precies weten wat er van het onderzoeksverslag wordt verwacht en uit welke onderdelen dit verslag in elk geval moet bestaan.

Zoals hierboven vermeld, heeft het auditteam geconstateerd dat de opleiding in de afstudeerfase een meer-ogenaanpak kent. Door het aanscherpen van de beoordelingscriteria zorgt de opleiding er ook voor dat alle betrokkenen op eenzelfde wijze de verschillende afstudeerproducten beoordelen.

Gerealiseerd niveau

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren
Uit het startbekwaamheidsonderzoek in 2012 is het auditteam gebleken dat alumni van oordeel zijn dat zij een voldoende tot goed beheersingsniveau hebben van de tijdens de opleiding ontwikkelde competenties.
Stagebegeleiders en werkveldvertegenwoordigers meldden in de schriftelijke evaluaties dat de studenten en afgestudeerden van de opleiding voldoende tot uitstekend functioneren binnen de hun gegeven taak.
De vertegenwoordigers van het werkveld en de alumni die het auditteam sprak, bevestigden de hierboven beschreven beelden.
De alumni vertelden dat ze zijn opgeleid voor een breed werkveld. Ze hebben daarvoor basisvaardigheden verworven, die zij kunnen gebruiken om in allerlei situaties – binnen- en buitenschools met kinderen, jongeren en volwassenen – les te geven en theater te maken. Ze zijn flexibel en hebben in de opleiding geleerd in hun eigen kracht te gaan staan.
De werkveldvertegenwoordigers noemden de afgestudeerden van deze opleiding echte ambachtsmensen.
Van de 425 bij de alumnivereniging van de opleiding aangesloten afgestudeerden, is nagenoeg iedereen aan het werk in het relevante werkveld van kunsteducatie of theater, als docent, theatermaker/regisseur en soms ook als acteur. Velen hebben een samengestelde beroepspraktijk. Sommige studenten hebben ervoor gekozen door te studeren en volgden een wo-master Kunstgeschiedenis of een hbo-master Kunsteducatie.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau
Om zich een beeld te vormen van het gerealiseerde niveau heeft het auditteam van vijftien studenten die afstudeerden in 2012-2013 respectievelijk 2013- 2014 eindwerken bekeken. Deze eindwerken bestonden uit (registraties van) door de studenten gemaakte voorstellingen, een theoretisch werkstuk - dat in veel gevallen een relatie had met de afstudeervoorstelling - en een stageverslag over het verloop van het proces tot de afstudeervoorstelling en de eigen leerdoelen van de student. Van enkele studenten heeft het auditteam een volledig dossier beoordeeld.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de theoretische werkstukken een flinke bandbreedte vertoonden in onderwerp en uitwerking: variërend van een praktijkgericht onderzoek in het werkveld van de kunsteducatie en amateurkunst (via interviews, observaties en/of enquêtes) tot louter literatuuronderzoek, waarbij het soms meer om 'uitzoeken' ging, dan om het oplossen van een probleem.
Het auditteam heeft geconstateerd dat de richtlijnen van de opleiding voor het schrijven van het theoretisch onderzoek (voltijd) en theoretische verdieping (voltijd-variant) dit toelieten.

Eén werkstuk beoordeelde het auditteam in zijn geheel als onvoldoende. Daarnaast beoordeelde het auditteam een aantal werkstukken op onderdelen als onvoldoende.
Het zelfstandig uitvoeren van het bronnenonderzoek en de uitwerking daarvan tot een samenhangend geheel ter beantwoording van de onderzoeksvraag, beoordeelde het auditteam als voldoende. Het auditteam miste echter in nogal wat onderzoeken een eigen beargumenteerde visie van de student op de betekenis van de uitkomsten voor het werkveld en/of een conclusie en/of de eigen reflectie van de student op zijn onderzoek.
Reflectie op het eigen handelen en de eigen ontwikkeling las het auditteam wel terug in de stageverslagen. (Zie hieronder)
Zoals al hierboven is beschreven, is tijdens de audit met de opleiding gesproken over het beoordelingskader dat de opleiding in '12-'13 en '13-'14 hanteerde en de richtlijnen die de opleiding de studenten meegaf voor het onderzoek. De opleiding heeft de richtlijnen voor het theoretisch onderzoek/ de theoretische verdieping en de criteria in het beoordelingsformat aangepast. Daarmee borgt de opleiding dat voortaan ook onderdelen als de betekenis van het onderzoek en de reflectie van de student aan de orde zullen komen in het verslag.

Het auditteam heeft van een aantal studenten ook de uitwerking van de afstudeervoorstelling kunnen zien: een video-opname van de voorstelling met amateurs – kinderen, jongeren, volwassenen – in buitenschoolse situaties of een voorstellingen met leerlingen in binnenschoolse situatie. Twee voorstellingen van afstudeerders uit 2013-2014 zag het auditteam op 12 juni 2014 tijdens het Stormfestival van de opleiding.
In de afstudeervoorstelling werd het eindresultaat zichtbaar van het werkproces van de student met de spelers. De voorstellingen die het auditteam zag, toonden aan dat de studenten de gewenste ambachtelijke vaardigheden hadden verworven op het gebied van dramaturgie, montage en dynamiek. Zij zijn in staat geweest aan een groep volwassenen, jongeren, kinderen leiding te geven en hen te laten spelen. Het auditteam was geen getuige van het hele proces voorafgaand aan de afstudeervoorstelling en kan daarom niet op basis van eigen observatie een oordeel geven over het 'docentschap' van de afgestudeerden.
Uit de meegeleverde beoordelingen is het auditteam duidelijk geworden, dat de beoordelaars – de stagedocent en de stagebegeleider – (zeer) positief oordeelden over de studenten.

Het auditteam heeft tot slot tijdens de audit nog stageverslagen van een aantal geselecteerde studenten kunnen inzien. Uit stageverslagen is gebleken dat de meeste studenten duidelijk konden verwoorden hoe het proces van voorbereiding op en repeteren voor de voorstelling was verlopen, wat eigen leerpunten waren en hoe zij daaraan gewerkt hadden. Ook bij de stageverslagen was een grote bandbreedte in de uitwerking waar te nemen. Studenten zijn niet apart beoordeeld op het verslag door de opleiding. Het oordeel betrof het oordeel van de stagedocent en de stagebegeleider op het totale proces en het oordeel over de eindvoorstelling.

Weging en Oordeel: voldoende
Het auditteam is van oordeel dat de opleiding op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze toetst en beoordeelt. De studenten zijn hierover tevreden. Sterk punt is met name het hanteren van het meer-ogen principe bij de integrale toetsen en de beoordeling van de beroepsontwikkeling en het betrekken van een externe beoordelaar bij de stage en het afstuderen. Aandachtspunt acht het auditteam het formuleren van sommige criteria in de beoordelingsformulieren. Dat zou explicieter moeten, opdat alle betrokkenen op een zelfde wijze naar de student en zijn werk kijken.
Het auditteam acht het tevens van belang dat de examencommissie en de toetscommissie zich op korte termijn ook een eigen beeld vormen van de kwaliteit van de toetsen en het beoordelen.

Het auditteam is van oordeel, dat de studenten in het onderzoek en met de voorstelling die zij maakten, hebben aangetoond dat zij de benodigde competenties voor een startend docerend theatermaker voldoende hebben ontwikkeld. Het auditteam acht het wel van belang, dat de opleiding er met de aanscherping van de richtlijnen en beoordelingscriteria voor zorgt dat de kwaliteit van het theoretisch onderzoeksverslag verder verbetert. Het auditteam stelt vast dat de aanzet hiertoe aanwezig is.
Voor het oordeel voldoende voor het gerealiseerde niveau, weegt het auditteam ook mee dat het werkveld en de alumni positief oordelen over de afgestudeerden. Zij noemen de afgestudeerden van deze opleiding echte ambachtsmensen. De afgestudeerden zijn flexibel, kunnen in allerlei situaties werken en hebben geleerd in hun kracht te gaan staan.

Het auditteam komt tot het oordeel ‘voldoende’ voor deze standaard. De hierboven genoemde aandachtspunten hebben een rol gespeeld bij het komen tot deze beoordeling; de afgestudeerden beschikken over de vereiste competenties.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam beoordeelt standaard 1 als 'goed' en de standaarden 2 en 3 als 'voldoende'. Veel binnen de opleiding is goed op orde, zoals het brede en beroepsgerichte programma, de kwaliteit van de docenten, de warme biotoop, maar het auditteam zag ook aspecten die nog aandacht behoeven, zoals de Kennisbasis, samenstelling personeel en (de eisen aan) het afstudeeronderzoek met betrekking tot de aspecten eigen visie, relevantie voor het werkveld en reflectie op het onderzoek. Het auditteam heeft er alle vertrouwen in, dat de opleiding deze punten effectief aanpakt. De eerste aanzetten daartoe heeft het auditteam al kunnen zien.

Een eindoordeel 'voldoende' voor deze opleiding is daarom op zijn plaats.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de opleiding aan te onderzoeken, waar zij in het programma nog structureler aandacht zou kunnen besteden aan internationale (theater)ontwikkelingen.

- Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding veelal met de opleiding bekende gastdocenten uitnodigt die het DNA van de opleiding al kennen. Het auditteam beveelt het management aan haar voornemens met betrekking tot het aantrekken van docenten van buiten bij vacatures opvolging te geven.

- Zorg dat de Kennisbasis is geïncorporeerd in de set beoogde eindkwalificaties en dat die aspecten van de Kennisbasis die niet voldoende aan de orde komen in het curriculum worden geïmplementeerd, gekoppeld aan de eigen artistieke en onderwijskundige visie.

- Zorg dat de verwerving van de kennis van de geschiedenis en de kennis van de plek van CKV en Kunst Algemeen in het onderwijs en voor drama en theater in het bijzonder en de kennis van de kerndoelen en eindtermen voor CKV en Kunst Algemeen in de modulebeschrijvingen explicieter wordt beschreven.

- Besteed meer aandacht binnen het theoretisch onderzoek aan de eigen visie van de student de relatie van het onderzoek met de beroepspraktijk en de reflectie van de student op zijn onderzoek.

- Het auditteam beveelt de toetscommissie en examencommissie aan verder te gaan met de controle op de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en daar waar nodig/gewenst zorgen dat er op korte termijn verbeteringen worden aangebracht. Daarbij moet onder meer worden gedacht aan het explicieter formuleren van criteria.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Fontys hogescholen hbo-bacheloropleiding docent Theater voltijd	
Standaard	**Oordeel**
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	**V**

BIJLAGE II Opleidingsspecifieke eindkwalificaties

1. Communicatief vermogen en vermogen tot samenwerking

De docent theater bezit het vermogen om zijn visie en handelen in verschillende beroepscontexten zowel verbaal, non-verbaal als in schrift effectief en efficiënt over te brengen,
af te stemmen en te verantwoorden.De docent theater bezit het vermogen om vanuit de eigen expertise bij te dragen aan een gezamenlijk product of proces.

2. Reflectief vermogen en vermogen tot ontwikkeling

De docent theater toont in zijn werk(wijze) inzicht in zijn ontwikkelde kwaliteiten. Hij is zich bewust van de noodzaak zich blijvend te ontwikkelen en geeft zelfstandig vorm aan leeractiviteiten die zijn beroepsmatig handelen verbeteren.

3.Creërend vermogen

De docent theater creëert binnen een eigen gekozen kader op basis van eigen thema's theater en theatrale producten. Hij verantwoordt de daaraan ten grondslag liggende (artistieke) visie vanuit het vakgebied, in relatie tot de doelgroep en in relatie tot culturele en maatschappelijke uitingen en ontwikkelingen.

4. Ambachtelijk vermogen

De docent theater bezit het vermogen om zelfstandig een breed scala aan instrumentele en ambachtelijke kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het vak efficiënt en effectief toe te passen in theater en theatrale producten.

5. Vakdidactisch en kunstpedagogisch vermogen

De docent theater ontwerpt, verzorgt en evalueert zelfstandig een reeks samenhangende theateropdrachten, lessen en theatrale producties die zijn afgestemd op de doelgroep en onderbouwt deze vanuit kunstvakgerichte didactische principes.

6. Organiserend vermogen

De docent theater organiseert vanuit zijn persoonlijke artistieke visie zijn werk zelfstandig en op effectieve wijze. Hij geeft daarmee vorm aan een professioneel bestaan binnen de theater(onderwijs)wereld.

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

CLOTS-schema's per leerjaar Academie voor Theater

Niveau 1: Propedeuse

Onderwijseenheden	Spelen en ondernemen	Maken en ondernemen	Overdragen en ondernemen	Theorie	Beroepsontwikkeling
EC's	10	10	6	8	26
Competenties					
1 Communicatief vermogen en vermogen tot samenwerken	Monoloog** Dialoog/theater-scène	Project theater maken/regisseren: "Makersdagen"	Didaktiek	Theorie*	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
2 Reflectief vermogen en vermogen tot ontwikkeling		Project theater maken/regisseren: "Makersdagen"	Didaktiek	Theorie*	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER) PE
3 Creërend vermogen	Monoloog** Dialoog/ theaterscène	Project theater maken/regisseren: "Makersdagen"			PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
4 Ambachtelijk vermogen	Monoloog** Dialoog/ theaterscène	Project theater maken/regisseren: "Makersdagen"		Theorie* Inleiding kunst algemeen**	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
5 Vakdidactisch en kunstpedagogisch vermogen		Project theater maken/regisseren: "Makersdagen"	Didaktiek van lesgeven en regie en "Makersdagen"	Inleiding kunst algemeen**	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
6 Organiserend vermogen	Dialoog/ theaterscene	Project theater maken/regisseren: "Makersdagen"			PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)

*) dramaturgie, theatergeschiedenis
**) vrijstelling voor variantopleiding

Niveau 2: hoofdfase

Onderwijseenheden	Spelen en ondernemen		Maken en ondememen		Overdragen en ondernemen		Theorie		Beroepsontwikkeling	
EC's jaar 2 & 3 voltijd	14	12	7	11	7	11	6	5	16	13
EC's jaar 2 & 3 variantopl.	14	-	7	11	7	11	6	5	16	13
Competenties										
1 Communicatief vermogen en vermogen tot samenwerken	Monoloog/dialoog CKV spelproductie Theaterproductie I Theaterproductie II (volt)				Stage VO Stage les (S5)		Theorie*		PE *** van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten zie art.12 OER)	
2 Reflectief vermogen en vermogen tot ontwikkeling	Monoloog/dialoog CKV spelproductie Theaterproductie I Theaterproductie II (volt)				Stage VO Stage les (S5)		Theorie*		PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)	
3 Creërend vermogen	Monoloog/dialoog CKV spelproductie Theaterproductie I Theaterproductie II (volt)		CKV spelproductie Theaterproductie I Theaterproductie II		Stage VO Stage les (S5)		Kunst algemeen**		PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)	
4 Ambachtelijk vermogen	Monoloog/dialoog CKV spelproductie Theaterproductie I Theaterproductie II (volt)		CKV spelproductie Theaterproductie I Theaterproductie II		Stage VO Stage les (S5)		Theorie* Kunst algemeen**		PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)	
5 Vakdidactisch en kunstpedagogisch vermogen			Stage VO Stage regie (S6)		Stage VO Stage les (S5)		Kunst algemeen**		PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)	
6 Organiserend vermogen	Theaterproductie I Theaterproductie II (volt)		Stages Theaterproductie I Theaterproductie II		Stage VO Stage les (S5)				PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)	

*) dramaturgie, theatergeschiedenis
**) vrijstelling voor variantopleiding
***) Permanente evaluatie

Niveau 3: afstudeerfase

Onderwijseenheden	Spelen en ondernemen	Maken en ondememen	Overdragen & ondernemen	Theorie	Beroepsontwikkeling
EC's jaar 4 voltijd	-	6	6	10	8
EC's jaar 4 variantopl.	12	6	6	10	8
Competenties:					
1 Communicatief vermogen en vermogen tot samenwerken	Theaterproductie II (variant)	Afstudeerstage	Afstudeerstage	Theoretisch onderzoek/verdieping Afstudeerstage Minor**	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
2 Reflectief vermogen en vermogen tot ontwikkeling	Theaterproductie II (variant)	Afstudeerstage	Afstudeerstage	Theoretisch onderzoek/verdieping Afstudeerstage Minor	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
3 Creërend vermogen	Theaterproductie II (variant)	Afstudeerstage	Afstudeerstage	Theoretisch onderzoek/verdieping Afstudeerstage Minor**	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
4 Ambachtelijk vermogen	Theaterproductie II (variant)	Theoretisch onderzoek Afstudeerstage	Theoretisch onderzoek Afstudeerstage	Theoretisch onderzoek/verdieping Afstudeerstage Minor**	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
5 Vakdidactisch en kunstpedagogisch vermogen		Afstudeerstage	Afstudeerstage	Theoretisch onderzoek/verdieping Afstudeerstage Minor**	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)
6 Organiserend vermogen	Theaterproductie II (variant)	Afstudeerstage	Afstudeerstage	Theoretisch onderzoek/verdieping Minor**	PE van de afzonderlijke onderwijsactiviteiten (zie art.12 OER)

**) Vrijstelling voor variantopleiding en mensen met een afgeronde HBO- of Universitaire opleiding

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding docent Theater – Fontys hogescholen
Locatie: FHK Tilburg, Kolommenzaal (begane grond, naast Mediatheek)
Datum: vrijdag 12 september 2014

Tijd	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Gespreksonderwerpen
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditteam	
08.30 – 09.30	Intern overleg auditteam	
09.30 – 10.30	Kennismaking MT en vaststellen agenda Met: **Jos van Hest** (MT FHK) **Jur van der Lecq** (sectorleider) **Peter Dictus** (studieleider)	eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld – internationalisering - onderzoeksdimensie
10.30 – 10.45	Pauze	Interne terugkoppeling
10.45 – 11.45	Samenhangende onderwijsleeromgeving Met de docenten: **Martijn Bouwman** (OC-lid) **Oda Buijs** **Gerrie Fiers** **Agnes van den Hurk** **Marcel Jansen** **Josje Jonker** (OC-lid) **Liesbeth Kerpel** **Maarten Tas**	- inhoud en vormgeving programma – de variantopleiding – eigen inkleuring programma - keuze werkvormen – stage - internationale component - beoordelen en toetsen - borging niveau - aansluiting instromers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen *(met focus op de aandachtspunten vanuit de documentenanalyse. In het gesprek gaat het ook om wie de docent zelf is, hoe hij het programma uitvoert, welke contacten hij heeft met het (internationale) werkveld en vakgenoten)*
11.45 – 12.45	Studenten, o.a. vanuit de opleidingscommissie **Menno Boerdam** (Voltijd 2, OC-lid) **Tom Hamers** (Voltijd 3) **Iris Heusschen** (Voltijd 4, IMR-lid) **Nathan van Groenigen** (Voltijd 4) **Rozemarijn Geelen** (Voltijd 4, OC-lid) **Marga van Lonkhuijsen** (Variant 2) **Irina Biscop** (Variant 4) **Wilco Schoppenhorst** (Variant 4)	kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid - aansluiting – de variantopleiding - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten
12.45 – 13.30	Lunch auditteam	Interne terugkoppeling
13.30 – 14.15	Open spreekuur docenten/studenten	
	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen + inzien materiaal	
14.15 – 14.45	Praktijkgericht onderzoek/afstuderen Met de docenten: **Liesbeth Kerpel** **Oda Buijs** **Elise Wortel**	onderzoek doen – lectoraat en kenniskring (indien van toepassing) - deskundigheidsbevordering/pop docenten

Tijd	Gesprekspartners (incl. namen en functies)	Gespreksonderwerpen
14.45 – 15.30	Examencommissie, toetscommissie Met: **Anton Neggers** (voorzitter examencommissie FHK) **René de Klein** (voorzitter examencommissie Sector Theater) **Toetscommissie Academie voor Theater:** **Hubert Koniuszek** (ook lid van de examencommissie Sector Theater) **Moniek Frankort** **Peter Dictus** (voorzitter)	Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie - rol in de interne kwaliteitszorg toetsing en beoordeling- – feitelijk uitvoering - *(met focus op de aandachtspunten vanuit de documentenanalyse)*
15.30 – 15.45	Pauze	Interne terugkoppeling
15.45 – 16.30	Werkveldvertegenwoordiging / Alumni *(eventueel parallelgesprek)* Met: **Mona Toebosch** (docent ROC Tilburg, opleiding Kunst, Cultuur en Media) **Sjoerd Wintzen** (theaterdocent St. Joriscollege Eindhoven; alumnus) **Ilse Wouters** (theaterdocent Nieuwe Veste, Breda/ Centrum voor de Kunsten, Eindhoven) **Jantine Hoekstra** (Hoofd Educatie Het Zuidelijk Toneel) **Maarten van der Velden** (alumnus) **Raoul op 't Hoog** (alumnus) **Aaf Dohmen** (theaterdocent Factorium Tilburg; alumnus) **Els Sprakel** (alumni-officer)	Gespreksonderwerpen Werkveld: contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld – eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding – onderzoekscomponent – niveau Gespreksonderwerpen Alumni: o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding
16.30 – 16.45	Auditteam	Interne terugkoppeling pending issues Inzien materiaal
16.45 – 17.00	Pending issues *(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)*	
	Inzien materiaal	
17.00 – 17.45	Auditteam	Interne terugkoppeling bepaling beoordeling
17.45	Terugkoppeling	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Tijdens de theaterweek in juni 2014 - 'Het Stormfestival' - woonde het auditteam een aantal voorstellingen bij van studenten uit de verschillende studiejaren. Ook was het auditteam aansluitend op de voorstelling van een van de afstudeerders aanwezig bij de presentatie/verantwoording van haar en haar spelers over het gespeelde stuk.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Het oordeel van het auditteam vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels
Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling
- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten, conform richtlijn van de NVAO

- Kritische reflectie opleiding
- Organigram instelling / Organigram opleiding
- Onderwijsconcept Academie voor Theater
- Kennisbasis Docent Theater, HBO-raad en v.v. hogescholen 2012
- Landelijk beroepsprofiel Kunstvakdocent 2010
- Schematisch programmaoverzicht/ CLOTS-schema Academie voor Theater
- Leerplan Academie voor Theater met inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten
- Studiegids Academie voor Theater
- Stage-informatiegids
- Activiteitenrooster Academie voor Theater 2013-2014
- Onderwijs- en examenregeling – OER 2014-2015.
- Protocol selectiedagen
- Overzichtslijst van docenten en gastdocenten
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
  - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar
- Overzicht van de contacten met het werkveld en samenstelling en beschrijving werkveldcommissie
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen
- Documentatie over student- en docenttevredenheid (Startbekwaamhedenonderzoek, Nationale Studenten Enquête NSE 2014, Medewerkers Tevredenheidsonderzoek MTO 2009-2013).
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen en beoordelingen
- Handboeken en overig studiemateriaal

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken[10]:

Aantal	Studentnummer	afstudeerjaar	Variant
1	230477	2012-2013	voltijd
2	221469	,,	voltijd
3	213869	,,	voltijd
4	225285	,,	Voltijd-variant
5	225266	,,	Voltijd-variant
6	235655	2013-2014	Voltijd
7	232473	,,	Voltijd
8	248351	,,	Voltijd
9	239814	,,	Voltijd
10	248821	,,	Voltijd
11	235368	,,	Voltijd
12	245787	,,	Voltijd
13	246967	,,	Voltijd
14	242680	,,	Voltijd-variant
15	232372	,,	Voltijd-variant

[10] Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Panelleden	**Expertise** - audit - kwaliteitszorg	**Expertise** - onderwijs	**Expertise** - werkveld	**Expertise** - vakinhoud	**Expertise** - internationaal	**Expertise** - studentzaken
Voorzitter Drs. G.J. Stoltenborg	x					
Deskundige L.Clement			x	x	x	
Deskundige H. van den Boom		x	x	x	x	
studentlid L. Baaijens						x
secretaris G.C.Versluis	x	x				

Korte functiebeschrijvingen
De heer Stoltenborg is senior adviseur bij Hobéon. Hij treedt veelvuldig op als voorzitter van auditteams in het hoger onderwijs, waaronder bij kunstvakopleidingen en is auditor bij audits in de sector Kunsteducatie en Amateurkunst.
Mevrouw Clement is artistiek leider Festival Cement te 's-Hertogenbosch; voorheen programmeur theater Verkadefabriek en programmeur theater Theater BIS beide te 's-Hertogenbosch.
De heer Van den Boom is werkzaam als regisseur, toneelschrijver en dramaturg. Sinds 2012 is hij regisseur bij Nationaal Toneel (NT)-Jong; voorheen 22 jaar artistiek leider van Stella Den Haag, het jeugdtheatergezelschap van Den Haag.
Mevrouw Baaijens is in juni 2014 afgestudeerd aan de opleiding Docent Theater van Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.

G.C. Versluis, NVAO gecertificeerd secretaris d.d. november 2010

Op 26 mei 2014 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de Docent Theater van Fontys Hogescholen, onder nummer # 002956.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Hobeon

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl